

“Фармацевт-менеджер” модулі

СӨЖ

“Тауарайналым” экономикалық көрсеткішінің
сипаттамасы, жалпы тауарайналым, бөлшек
және көтерме тауарайналым

Тексерген: Елшібекова Қ.

Орындаған: Омралиева М.М.

Тобы: ФА12-004-01

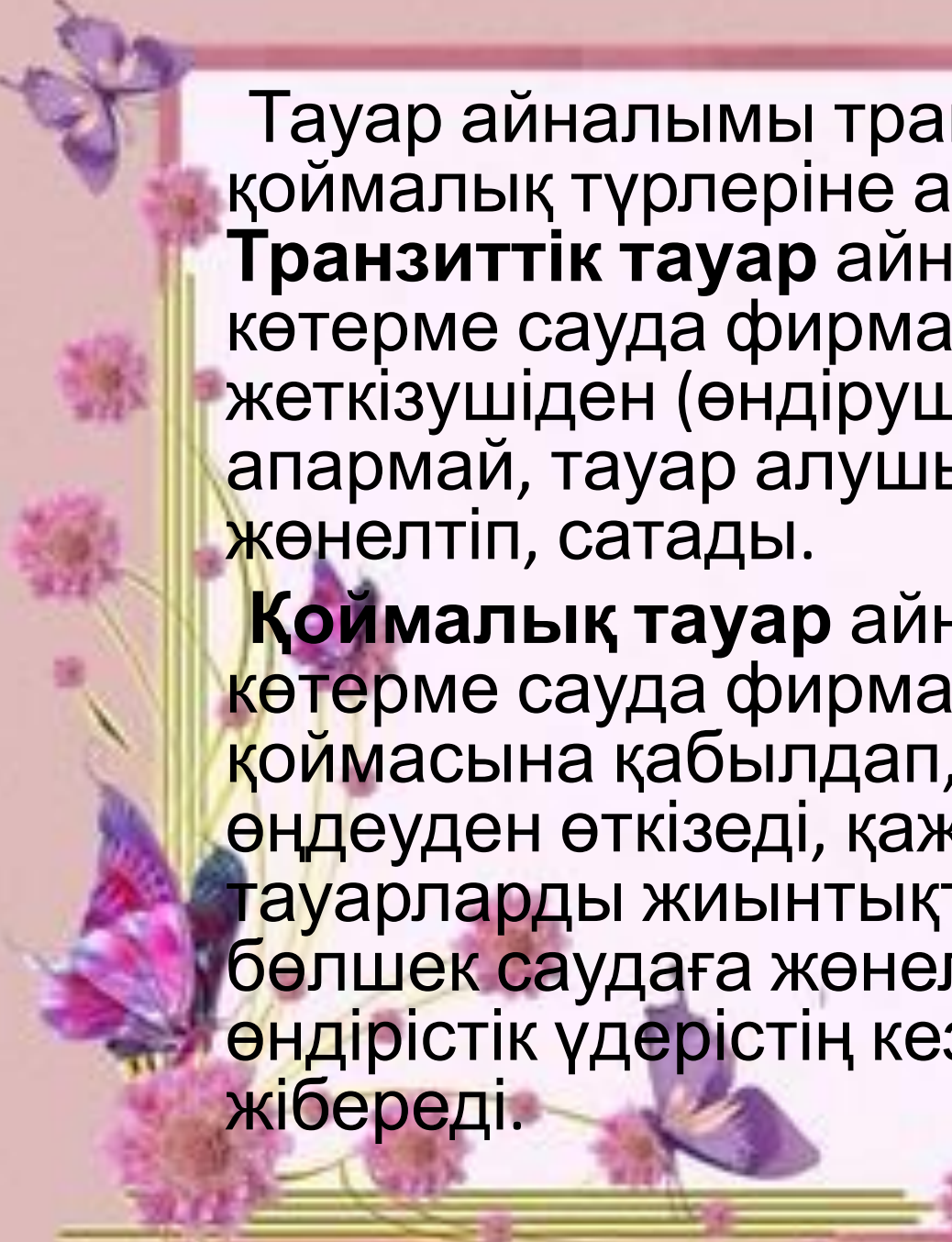
Алматы,
2016

ЖОСПАР

- I. КІРІСПЕ
- II. Негізгі бөлім
 - 1. Тауарайналым
 - 2. Тауарайналымды анализдеу
 - 3. Тауарайналым түрлері
- III. Қорытынды

Тауар айналымы

- белгілі бір уақыт кезеңінде ақшалай түрде сатылған және сатып алынған тауар көлемі, яғни өндіріс құрал-жабдығы мен тұтыну заттарын өткізудің (сатудың) жиынтық құнын бейнелейтін экономикалық көрсеткіш;
- айналыс аясындағы тауар қозғалысы, тауардың өндірушіден тұтынушыға ауысу үдерісі, яғни тауардың ақшаға айырбасталуымен және өндірістен тұтынуға өтуімен байланысты үдеріс. Ол көтерме сауда және бөлшек сауда айналымы түрінде болуы мүмкін.

Тауар айналымы транзиттік және қоймалық түрлеріне ажыратылады. **Транзиттік тауар** айналымында көтерме сауда фирмасы тауарды жеткізушіден (өндірушіден) өз қоймасына апармай, тауар алушыға тікелей жөнелтіп, сатады.

Қоймалық тауар айналымында көтерме сауда фирмасы тауарды өз қоймасына қабылдап, қоймалық өңдеуден өткізеді, қажет болған жағдайда тауарларды жиынтықтайды, сонан соң бөлшек саудаға жөнелтеді немесе өндірістік үдерістің кезекті сатысына жібереді.

Ұйымдастыру формасы бойынша тауарайналым бөлінеді:

- стационарлық сауда желісіндегі тауарайналымы;
- мобильді сауда айналымы;
- үлгі, каталог бойынша сауда айналымы;
- алдын-ала тапсырыстар бойынша сауда айналымы.

Қызмет ету формасы бойынша тауарайналым бөлінеді:

- тұтынушыларға қызмет етудің қарапайым формасы;
- өзіне-өзі қызмет ету;
- пошта арқылы сауда жасау.

Төлем жасау түрлеріне байланысты:

- қолма-қол ақшамен төлеу;
- кредит картасымен төлеу;
- аударма арқылы төлеу;
- тауарларды кредитке беру.

Тауарайналымы өлшенеді:

- ақша бірлігінде (теңге, рубль, т.б.)

$$TO = P \times Q$$

P – тауар бірлігінің бағасы;

Q – сатылған тауар саны.

- табиғи көріністе (ораудағы бірліктер саны).

Тауарайналымы көрсеткіш ретінде сипаттайды:

- ұйымның қызмет көлемін;
 - бір жағынан сатылған тауарлардың ақшалай түсімі, екінші жағынан, тұтынушығын тауарды сатып алуға жұмсаған ақшалай шығынының мөлшері;
 - тауар массанын қолдану.
-
-

Тауарайналымын анализдеу

Анализденетін мәліметтер бір-бірімен мына үш белгі бойынша сәйкес болу қажет:

- **Баға;**
- **Уақыт;**
- **Кеңістік.**

Анализ этаптары

1. Әсер ететін факторларды зерттеу.
 - а) әсер ету көздері
 - б) әсер ету бағыты
2. Динамикалық орындау әдісін қолдану арқылы базалық жылмен салыстырғанда тауарайналым динамикасын зерттеу.
3. Зерттеу:
 - тауарайналымның тауарлық жәе маусымдық құрылымын (квартал бойынша, ай бойынша);
 - тауарайналым көрсеткіштерінің жүйесі.
4. Қорытынды.

Көтерме тауарайналым – тауарларды өндірушілер мен сауда делдалдары арқылы басқа делдалдарға қайта сату көлемі.

Бөлшек тауарайналым – тауарларды іске асырудың барлық арналары арқылы қолма-қол ақша алу үшін халыққа сатылған тауарлар суммасы.

Жалпы тауарайналым – белгілі уақыт аралығындағы өндірушіден тұтынушыға қозғалыс кезіндегі сатылған барлық тауарлардың суммасы.

Жалпы ТА = көтерме ТА + бөлшек ТА

Нақты және салыстырмалы бағадағы тауарайналымының динамикасын талдау

Нақты бағадағы тауарайналым индексы :

$$I_{pq}^{\text{факт.}} = \frac{\sum p_1 q_1}{\sum p_0 q_0}$$

Салыстырмалы бағадағы тауарайналым индексы :

$$I_{pq}^{\text{сop.}} = \frac{\sum \left(\frac{p_1 q_1}{i_p} \right)}{\sum p_0 q_0}$$

$$\text{Товарооборот} = \text{Продажи продукции} - \text{Материальные затраты} - \text{Стоимость сторонних услуг} - \text{Накладные расходы}$$

